

Sygn. akt VP 144/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

7 lutego 2020 roku

Sąd Rejonowy / Okręgowy w Rybniku V Wydział

Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: Sędzia Wiesław Jakubiec

Sędziowie

Ławnicy: Andrzej Karwot, Jan Niklewicz

Protokolant: sekr. sądowy Izabela Niedobecka-Kępa

przy udziale ./.

po rozpoznaniu 7 lutego 2020 roku w Rybniku

sprawy z powództwa E. M.

przeciwko Szkole Podstawowej nr (...) w R.

o odszkodowanie za niezgodne z prawem rozwiązanie umowy o pracę bez wypowiedzenia

1. zasądza od pozwanej Szkoły Podstawowej nr (...) w R. na rzecz powódki E. M. kwotę 23.232 zł (dwadzieścia trzy tysiące dwieście trzydzieści dwa złote) tytułem odszkodowania,
2. zasądza od pozwanej na rzecz powódki kwotę 180 zł (sto osiemdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego,
3. wyrokowi w pkt 1 co do kwoty 7.744 zł (siedem tysięcy siedemset czterdzieści cztery złote) nadaje rygor natychmiastowej wykonalności,
4. odstępuje od obciążania strony pozwanej kosztami sądowymi.

Sędzia Wiesław Jakubiec

Andrzej Karwot Jan Niklewicz

Sygn. akt V P 144/19

UZASADNIENIE

Powódka E. M. wniosła o zasądzenie na jej rzecz od Dyrektora Szkoły Podstawowej nr (...) w R. kwoty 5 250 tytułem odszkodowania za niezgodne z prawem odwołanie ze stanowiska dyrektora. Powódka zaznaczyła, iż kwota dochodzona pozwem wynika z niewypłaconych kwot tytułem dodatków funkcyjnych za okres 3 miesięcy. Nadto, powódka wniosła o zwrot kosztów procesu. W uzasadnieniu wskazała, iż nie zgadza się z podanymi w uzasadnieniu zarządzenia przyczynami odwołania. Powódka podkreśliła, iż dysponowanie przez nią środkami finansowymi było odpowiednio nadzorowane. Z kolei zarzucenie jej powodowania złej atmosfery w pracy było okolicznością wyolbrzymioną. Zatem,

w ocenie powódki nie zaistniały przesłanki wymagane dla trybu odwołania bez wypowiedzenia w przypadkach szczególnie uzasadnionych.

W odpowiedzi na pozew pozwany wniósł o odrzucenie pozwu ze względu na błędne oznaczenie strony pozwanej, którą powinna być Szkoła Podstawowa nr (...) w R.. W przypadku nieuwzględnienia powyższego, pozwany wniósł o oddalenie powództwo oraz o zwrot kosztów procesu. W uzasadnieniu zaznaczył, iż w czerwcu 2019 roku wypłacił powódce wynagrodzenie za pracę łącznie z dodatkiem funkcyjnym wynoszącym łącznie 1750 zł. Pozwany wskazał, że w lipcu i sierpniu 2019 roku nie wypłaciła powódce dodatku funkcyjnego w kwocie 1 600 zł, gdyż organ prowadzący nie przyznał powódce dodatku z uwagi na to, iż nie pełniła już funkcji dyrektora. Z kolei przyznany powódce dodatek funkcyjny w kwocie 150 zł na okres od 1.01.2019r. do 31.08.2019r. został cofnięty z dniem 1.07.2019r. w związku z odwołaniem z funkcji dyrektora.

W toku postępowania została zmieniona strona pozwana z Dyrektora Szkoły Podstawowej nr (...) w R. na Szkołę Podstawową nr (...) w R..

Pismem z 30 grudnia 2019 roku powódka zmodyfikowała żądanie pozwu i wniosła o przyznanie kwoty 18 672,24 zł. Powyższa wartość obejmowała 3 miesięczną kwotę wynagrodzenia wraz z dodatkami w wartości netto.

Na rozprawie 7 lutego 2020 roku powódka sprecyzowała roszczenie i wniosła o zasądzenie od pozwanego na jej rzecz kwoty 23 232 zł brutto tytułem odszkodowania.

Sąd ustalił co następuje:

Powódka E. M. była powołana na stanowisko Dyrektora Szkoły Podstawowej nr (...) w R. w okresie od 1 września 2004 roku do 31 sierpnia 2009 roku, a następnie od 1 września 2009 roku do 31 sierpnia 2014 roku. Zarządzeniem z 30 kwietnia 2014 roku nr (...) Prezydent Miasta R. przedłużył powódce okres pełnienia funkcji dyrektora placówki do 31 sierpnia 2019 roku. Jednocześnie powódka od 23 sierpnia 2004 roku jest nauczycielem w Szkole Podstawowej nr (...) w R. zatrudnionym na podstawie mianowania.

Na podstawie § 5 ust. 3 regulaminu wynagradzania nauczycieli przedszkoli, szkół podstawowych, zespołów szkolno-przedszkolnych i gimnazjów dla których organem prowadzącym jest Miasto R.: przyznano powódce od 1 stycznia 2019 roku do 31 sierpnia 2019 roku dodatek funkcyjny w wysokości 150 zł miesięcznie za oddział gimnazjalny w placówce. Z dniem 1 lipca 2019 roku powódka miała utracić prawo do dodatku funkcyjnego za oddziały gimnazjalnej w związku z odwołaniem jej ze stanowiska dyrektora. Na podstawie § 5 ust. 3 ww. regulaminu przyznano powódce od 1 stycznia do 30 czerwca 2019 roku dodatek funkcyjny w wysokości 1600 zł miesięcznie. Z kolei na podstawie § 4 ust. 2 ww. regulaminu przyznano powódce w okresie od 1 stycznia 2019 roku do 30 czerwca 2019 roku dodatek motywacyjny w wysokości 1350 zł miesięcznie, Następnie, w okresie od 1 lipca 2019 roku do 31 sierpnia 2019 roku powódce został przyznany dodatek motywacyjny w wysokości 180 miesięcznie?

Średnie miesięczne wynagrodzenie powódki wynosiło 7 744 zł.

Ocena pracy powódki dokonana w 2018 roku była określona jako wyróżniająca.

4 czerwca 2019 roku Prezydent Miasta R. wydał zarządzenie nr (...) w sprawie odwołania Dyrektora Szkoły Podstawowej nr (...) w R. z zajmowanego stanowiska. W zarządzeniu wskazano, iż na podstawie art. 30 ust. 2 pkt 5 ustawy z dnia 8 marca 1980r. o samorządzie gminnym oraz art. 66 ust. 1 pkt 2 w zw. z art. 29 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 roku Prawo oświatowe, po zasięgnięciu opinii kuratora oświaty zarządzono odwołanie powódki ze stanowiska dyrektora z dniem 4 czerwca 2019 roku. Powódce zarzucono:

- nieprawidłowe zarządzanie środkami finansowymi szkoły,
- brak systematycznego monitoringu i oceny gospodarki finansowej szkoły,

- narażenie Miasta R. na straty finansowe, gdyż powódka niezgodnie z przepisami prawa dysponowała środkami finansowymi,

- niewłaściwe stosowanie procedury wyboru ofert,

- konflikt pomiędzy dyrektorem, a pracownikami szkoły,

- niewłaściwe i negatywne wykonywanie zadań wymienionych w art. 68 ustawy Prawo Oświatowe.

Ww. zarządzeniu podkreślono również, że skutki pełnienia nieprofesjonalnej funkcji dyrektora przez powódkę, stanowiło zagrożenie interesu publicznego oraz miało istotny wpływ na zagrożenie w osiągnięciu celów szkoły.

Od ww. zarządzenia powódka złożyła odwołanie do Wojewody Śląskiego.

8 sierpnia 2019 roku zostało wydane rozstrzygnięcie nadzorcze w którym stwierdzono nieważność zarządzenie nr (...) w sprawie odwołania Dyrektora Szkoły Podstawowej nr (...) w R. z zajmowanego stanowiska w całości, jako sprzecznej z art. 66 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 14 grudnia Prawo oświatowe. W ocenie organu nadzoru, zarzuty materialno prawne przedstawione w uzasadnieniu kwestionowanego zarządzenia nie stanowiły przypadków szczególnie uzasadnionych. Prezydent Miasta R. nie wykazał bowiem, że zaistniała sytuacja wyjątkowa, nadzwyczajna, nagła powodująca u niego przekonanie, że dalsze kierowanie szkołą stanowi istotne zagrożenie dla jej funkcjonowania. Podnoszone okoliczności nie miały charakteru nagłego, gdyż trwały od roku. Brak jest również podstaw do przyjęcia, że w szkole nastąpiła sytuacja narastającego nagle konfliktu między dyrektorem szkoły, a nauczycielami powodująca destabilizację w realizacji funkcji szkoły i dlatego konieczne było natychmiastowe zaprzestanie wykonywania funkcji dyrektora. Organ nadzoru wskazał również, że uzasadnienia do zarządzenia nie zawierało żadnego wyjaśnienia kwestii związanych z destabilizacją funkcjonowania szkoły tj. realizacji jej zadań opiekuńczych i wychowawczych przez szkołę. Nigdzie również nie zostało wskazane, na czym polegała sytuacja zagrażająca realizacji podstawowych celów szkoły – harmonijnego, niezakłóconego kształcenia dzieci i młodzieży oraz, że uchybienia, jakie miały miejsce w szkole miały jakikolwiek negatywny wpływ na dzieci uczęszczające do tej szkoły.

Wojewódzki Sąd Administracyjny w Gliwicach wydał 26 listopada 2019 roku, sygn. akt III SA/GI 787/19 postanowienie w przedmiocie odwołania E. M. ze stanowiska dyrektora szkoły w którym, umorzył postępowanie sądowe. W uzasadnieniu wskazano, że zaskarżone zarządzenie zostało wyeliminowane z obrotu prawnego rozstrzygnięciem nadzorczym z 8 sierpnia 2019 roku, a tym samym postępowanie sądowe z uwagi na brak przedmiotu zaskarżenia stało się bezprzedmiotowe, co skutkowało jego umorzeniem.

Dowód: akta osobowe powódki: zarządzenie prezydenta miasta R. nr (...), zarządzenie prezydenta miasta R. nr (...), zarządzenie prezydenta miasta R. (...), zarządzenie prezydenta Miasta R. nr (...) wraz z uzasadnieniem, pismo z 31.05.2004r. dotyczące zatrudnienia powódki na stanowisku nauczyciela, pismo z 04.12.2018r. dotyczące przyznania dodatku funkcyjnego za oddział gimnazjalny, pismo z 6.12.2018r. dotyczące przyznania dodatku funkcyjnego, pismo z 6.12.2018r. dotyczące przyznania dodatku motywacyjnego, pismo z 24.06.2019r. dotyczące przyznania dodatku motywacyjnego, pismo z 20.08.2019r. dotyczące przyznania dodatku motywacyjnego karta oceny pracy za 2018 rok;

odwołanie z 26.06.2019r. wraz z uzasadnieniem k. 9-11, zaświadczenia k.27-30 i k.50, pismo z 17.06.2019r. dotyczące cofnięcia dodatku funkcyjnego k.31, rozstrzygnięcie nadzorcze k. 42-46, postanowienie WSA z 26.11.2019r. wraz z uzasadnieniem k.48-49

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o zgromadzony w sprawie materiał dowodowy w postaci ww. dokumentów, które Sąd uznał za wiarygodne i rzeczowe, a które łącznie tworzyły spójny i logiczny obraz przedstawiający stan faktyczny sprawy.

Sąd zważył co następuje:

Powództwo zasługuje na uwzględnienie.

Stosownie do treści art. 91c ust.1 ustawy Karta Nauczyciela (tekst jednolity z dnia 10 stycznia 2014 r. (Dz. U. z 2014 r. poz. 191 ze zm.) w zakresie spraw wynikających ze stosunku pracy, nieuregulowanych przepisami ustawy, mają zastosowanie przepisy Kodeksu pracy. Spory o roszczenia ze stosunku pracy nauczycieli, niezależnie od formy nawiązania stosunku pracy, rozpatrywane są przez sądy pracy (ust. 2).

Zgodnie z treścią art. 66 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 roku Prawo oświatowe (Dz. U. z 2019r. poz. 11480 w przypadkach szczególnie uzasadnionych, po zasięgnięciu opinii kuratora oświaty, a w przypadku szkoły i placówki artystycznej oraz placówki, o której mowa w art. 2 pkt 8, dla uczniów szkół artystycznych prowadzonej przez jednostkę samorządu terytorialnego - ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, może odwołać nauczyciela ze stanowiska kierowniczego w czasie roku szkolnego bez wypowiedzenia. W myśl ust. 2. opinię, o której mowa w ust. 1 pkt 2, wydaje się w terminie 21 dni od dnia otrzymania wystąpienia organu, o którym mowa w ust. 1.

Przywołany przepis art. 66 ust. 1 pkt 2 ustawy ma tożsame brzmienie z art. 38 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 7 września 1991r. o systemie oświaty, uchylonym przez art. 15 pkt 54 ustawy z dnia 14 grudnia 2016r. przepisy wprowadzające prawo oświatowe (Dz. U. z 2017r. poz.60). Z tego powodu, stanowisko orzecznictwa i judykatury odnoszące się do omawianej kwestii, wyrażone na tle art. 38 ust. 1 pkt 2 ustawy o systemie oświaty, regulowanej obecnie przez art. 66 ust. 1 pkt 2 ustawy prawo oświatowe zachowuje swoją aktualność i może być w pełni stosowane przy interpretacji treści pojęcia szczególnie uzasadnionych przypadków.

Ocena tego, jaki tryb powinien znaleźć zastosowanie w danym przypadku, należy do organu prowadzącego nie może ona jednak mieć charakteru dowolnego i arbitralnego. Uzasadnienie aktu odwołującego powinno być więc dokładne i szczegółowo umotywowane, a zaniebdania nauczyciela pełniącego funkcję kierowniczą – wykazane w postępowaniu poprzedzającym wydanie zarządzenia. Jednym słowem – organ prowadzący powinien niezbicie wykazać dlaczego stwierdzone uchybienia uniemożliwiają dalsze prawidłowe funkcjonowanie placówki, a tym samym są na tyle istotne, że nie pozwalają na wykonywanie obowiązków przez daną osobę, a tym samym prowadzą do jej odwołania ze stanowiska dyrektora w trakcie trwania roku szkolnego.

Jednocześnie przepis nie podaje jakie są kryteria oceny „szczególnie uzasadnionego przypadku”. Nie budzi wątpliwości, że użyte przez ustawodawcę sformułowanie powinno być rozumiane wąsko. Należy przez nie rozumieć nagle zdarzenia, powodujące konieczność niezwłocznego przerwania czynności dyrektora albo naruszenie prawa przez dyrektora, czy też inne jego zachowanie (w tym także niezawinione), które musi być na tyle istotne, że może doprowadzić do destabilizacji działalności placówki oświatowej, bądź też zagrażać interesowi publicznemu. W wyroku z 27.11.2014 WSA w Kielcach (II SA/Ke 932/14) wskazał, że tylko nadzwyczajna, ponadprzeciętna przeszkoda w sprawowaniu stanowiska dyrektora szkoły może stanowić o prawnie uzasadnionym odwołaniu dyrektora szkoły z jego funkcji w trakcie roku szkolnego bez wypowiedzenia.

Co należy rozumieć pod swoistą klauzulą generalną „w szczególnie uzasadnionych przypadkach” wiemy dzięki licznym orzeczeniom sądów administracyjnych rozpatrujących skargi na uchwały organów prowadzących w sprawie odwołania dyrektora szkoły. W wyroku z 3.2.2016 r. (I OSK 2790/15) NSA potwierdził, że utrata zaufania organu prowadzącego do dyrektora szkoły nie daje podstaw do jego odwołania bez wypowiedzenia w czasie roku szkolnego. Nie może być również taką przyczyną: negatywna ocena pracy i negatywna oceny wykonywanych przez dyrektora zadań o których mowa w art. 34 ust. 2 a u.o.s.o (tj. np. nieprawidłowe gospodarowanie mieniem organu prowadzącego oraz nieefektywne i niegospodarne wydatkowanie środków publicznych, brak skutecznej i efektywnej kontroli zarządczej) czy konflikt pomiędzy dyrektorem a nauczycielami lub rodzicami lub z organem prowadzącym (zob. wyrok WSA w Krakowie z 2016-09-06, sygn III SA/Kr 1274/15; wyrok WSA w Poznaniu z 2015-01-14, sygn IV SA/Po 851/14). W wyroku z 20.04.2016 r., (sygn I OSK 3346/15) Naczelny Sąd Administracyjny wskazał, że szczególne przypadki, o jakich mowa w art. 38 § 1 pkt 2 u.o.s.o. to nie takie, które w subiektywnym odczuciu organu prowadzącego placówkę oświatową są szczególne, tylko takie, które obiektywnie powodują destabilizację pod względem dydaktycznym, wychowawczym czy oświatowym jednostki oświatowej kierowanej przez nauczyciela,

a jedyną możliwością zapobieżenia takiej sytuacji jest odwołanie dyrektora w trakcie roku szkolnego. Oznacza to, że wystąpić musi zdarzenie nadzwyczajne, destabilizujące funkcjonowanie szkoły i wywołujące konieczność natychmiastowego odsunięcia dyrektora od kierowania szkołą, ponieważ dalsze sprawowanie przez niego tej funkcji godziłoby w interes publiczny.

W ocenie Sądu zaprezentowane w uzasadnieniu przedmiotowego zarządzenia zarzuty wobec powódki nie mogą zostać zakwalifikowane do katalogu szczególnie uzasadnionych przypadków w rozumieniu art. 38 ust. 1 pkt 2 u.o.s.o. powodujących konieczność natychmiastowego zaprzestania pełnienia przez nią funkcji dyrektora. Sąd zwraca uwagę, że szczególnymi przypadkami nie są sytuacje, jakie w subiektywnym odczuciu organ prowadzący za takie uważa, lecz chodzi o zdarzenia, które obiektywnie powodują destabilizację jednostki oświatowej kierowanej przez nauczyciela pod względem dydaktycznym, wychowawczym i oświatowym, a jedyną możliwością zapobieżenia takiej sytuacji jest odwołanie dyrektora z trakcie roku szkolnego. Szczególnie uzasadniony przypadek oznacza istotne naruszenie prawa przez osobę sprawującą funkcję dyrektora, tak że dalsze piastowanie przez nią funkcji stanowi istotne zagrożenie interesu publicznego lub prowadzi do destabilizacji działalności placówki albo nagle zdarzenie, które wymaga natychmiastowego przerwania czynności dyrektora.

Zauważyć należy, iż wskazywana jako główna przyczyna odwołania z funkcji - nieprawidłowe zarządzanie środkami finansowymi szkoły, która miała powodować destabilizację w pozwanej placówce – okazała się nierzeczywista, a przez to nieuzasadniona. Poza ogólnikowymi stwierdzeniami nie pojawiają się w uzasadnieniu zarządzenia przykłady takiej destabilizacji, nie potwierdza także takiego faktu przeprowadzone w niniejszej sprawie postępowanie. Nadto, brak jest jakiegokolwiek uzasadnienia dla przyjęcia, iż mający występować konflikt pomiędzy dyrektorem, a innymi pracownikami w jakikolwiek sposób zagrażało funkcjonowaniu szkoły.

Wskazane przez organ prowadzący w uzasadnieniu przedmiotowego zarządzenia zarzuty mogły stanowić ewentualnie jeden z argumentów przemawiających za negatywną oceną pracy i wykonywania zadań przez dyrektora. Zauważyć jednak należy, iż organ prowadzący w procesie ustalania oceny pracy powódki jako dyrektora w roku 2018 dał jej ocenę wyróżniającą, a nie negatywną. Incydentalne nieprawidłowości w zakresie gospodarki finansowej szkoły nie dają podstaw do odwołania z funkcji dyrektora. Nadto, zauważyć należy w zarządzeniu odwołującym nie wskazano jakie przepisy ustawy o finansach publicznych powódka naruszyła swoim działaniem (zaniechaniem).

W przypadku szczególnie uzasadnionym odwołanie powinno nastąpić niezwłocznie po wystąpieniu okoliczności motywujących skorzystanie z tego środka. Zatem, podkreślić należy, iż „szczególnie uzasadnione przypadki” to takie przypadki, które powodują, że nie można czekać z odwołaniem dyrektora, lecz decyzja o pozbawieniu go funkcji kierowniczej musi być podjęta natychmiast. Takie odwołanie musi być tym samym natychmiastowe lub niezwłoczne w stosunku do zdarzeń, które je uzasadniają. Wobec tego, przedłużona w czasie decyzja dotycząca odwołania w stosunku do chwili wystąpienia wspomnianych szczególnie uzasadnionych przypadków podważa cel, w jakim ten przepis został ustanowiony. Oznacza to, że brak natychmiastowej reakcji organu prowadzącego pozbawia go możliwości odwołania dyrektora w trybie art. 38 ust. 1 pkt 2 u.o.s.o., a z taką właśnie sytuacją mieliśmy do czynienia w niniejszej sprawie.

Sąd miał na uwadze również, iż rozstrzygnięciem nadzorczym Wojewody Śląskiego stwierdził nieważność zarządzenia w sprawie odwołania E. M. ze stanowiska Dyrektora. Tutejszy Sąd w pełni podzielił argumenty podane w uzasadnieniu powyższego rozstrzygnięcia.

Pomimo tego, iż odwołanie ze stanowiska dyrektora szkoły na podstawie art. 38 u.o.s.o. nie jest wypowiedzeniem warunków pracy lub płacy (wypowiedzeniem zmieniającym), to odwołanie jako czynność prawa jest bardzo zbliżona w skutkach do wypowiedzenia zmieniającego. W rezultacie jest oczywistym, że odwołanemu z funkcji kierowniczej nauczycielowi przysługuje odszkodowanie na podstawie odpowiednio stosowanych przepisów KP o roszczeniach pracownika w razie niezgodnego z prawem rozwiązania umowy o pracę przez pracodawcę. Nauczycielowi odwołanemu ze stanowiska kierowniczego w szkole niezgodnie z warunkami określonymi w art. 38 ust. 1 pkt 2 u.o.s.o. przysługuje odszkodowanie w wysokości nie niższej od wynagrodzenia za okres wypowiedzenia, który w przypadku powódki wynosi 3 miesiące..

Mając na uwadze powyższe ustalenia faktyczne i prawne, na podstawie przywołanych przepisów, Sąd zasądził od pozwanej Szkoły Podstawowej nr (...) w R. na rzecz powódki E. M. kwotę 23 232 zł brutto tytułem odszkodowania (pkt 1).

Na podstawie art. 98 § 1 k.p.c. i § 9 ust. 1 pkt 1 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności adwokatów z dnia 22 października 2015r. (Dz. U. z 2015r. poz. 1800) w brzmieniu obowiązującym w dacie wszczęcia postępowania, zasądził od pozwanej na rzecz powoda kwotę 180 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego (pkt 2).

Wyrokowi w pkt 1 co do kwoty 7 744 zł odpowiadającej wysokości jednomiesięcznego wynagrodzenia powódki nadano rygor natychmiastowej wykonalności zgodnie z art. 477² § 1 zd. pierwsze k.p.c. (pkt 3).

Z kolei mając na uwadze całokształt okoliczności sprawy Sąd na podstawie art. 102 k.p.c. odstąpił od obciążania strony pozwanej kosztami sądowymi. Sąd miał na uwadze, że pozwana działała w sposób lojalny, nie przedłużała postępowania ani nie dążyła do wprowadzenia Sądu w błąd (pkt4).